

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені В.Н. КАРАЗІНА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії
ректор Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Тетяна КАГАНОВСЬКА
2024 р.

ПРОГРАМА
вступного випробування з англійської мови
для осіб, які вступають для навчання
на третьому (освітньо-науковому) рівні на здобуття ступеня доктора філософії

Харків - 2024

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 2893DF0700000000000000000000000000000001
Підписувач КАГАНОВСЬКА ТЕТЯНА ЄВГЕНІЇВНА
Дійсний з 23.10.2023 10:39:43 по 22.10.2025 23:59:59

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

0110-1 від 20.06.2024

Під час вступного екзамену з англійської мови на здобуття третього рівня освіти (доктора філософії) вступники мають виконати завдання на визначення рівня мовної компетенції, сформованості рецептивних та репродуктивних лексичних і граматичних навичок.

Законом України «Про вищу освіту», відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і доктора наук в закладах вищої освіти (наукових установах), затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. (із змінами), наказу МОН України «Про ліцензування освітньої діяльності на третьому освітньо-науковому рівні» № 389 від 08.04.2016 р., №856 від 19.07.2016 р. передбачено складання вступниками до аспірантури вступного іспиту з однієї з іноземних мов на вибір. Вступний іспит з іноземних мов (англійської, німецької, французької) до аспірантури має на меті визначення рівня підготовки вступників з іноземної мови та подальше спрямування у вивченні іноземної мови з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України в європейський та світовий освітній простір, а також потребу аспірантів у поглибленні знань іноземних мов і вдосконаленні навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації.

Програма вступного іспиту засвідчує перехід від навчання володіння іноземною мовою до її практичного застосування, використання її як засобу отримання необхідної інформації та обміну нею. Практичне володіння іноземною мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої компетенцій. *Функціональна компетенція* включає володіння іноземною мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати та конспектувати лекції; готувати й проводити презентації та семінари. *Мовна компетенція* передбачає володіння вступником орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної іноземної мови. *Мовленнєва компетенція* охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник до аспірантури повинен

брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою в обсязі, передбаченому програмою матеріалу.

ПРОГРАМА ВИПРОБУВАННЯ

Складовими мовленнєвої діяльності є рецептивні та продуктивні вміння. До рецептивних умінь належать аудіювання та читання. До продуктивних умінь належать говоріння, письмо та переклад. Вступник до аспірантури повинен мати наступні вміння:

Аудіювання

- розуміти запитання екзаменаторів;
- розуміти короткі висловлення й коментарі екзаменаторів;
- розуміти основний зміст і деталі аудіо текстів;
- розуміти нормативне усне мовлення, живе або в запису, як на близькі, так і на незнайомі теми, які зазвичай зустрічаються в повсякденному, суспільному, академічному або професійному житті (лише фоновий шум, неадекватна структура висловлювання та / або вживання ідіоматизмів може впливати на здатність розуміти почуте);
- розуміти живу розмову носіїв мови;
- розуміти основне з лекцій, розмов і доповідей та інших форм академічної / професійної презентації, які за змістом і лінгвістично є складними;
- розуміти повідомлення й оголошення на конкретні та абстрактні теми, мовлення яких нормативне;
- розуміти нормативне мовлення, яке здебільшого зустрічається у суспільному, професійному або академічному житті, і визначати погляди і ставлення мовця так само добре, як зміст інформації;
- фіксувати потрібну інформацію в ході аудіювання;
- розуміти більшість теленовін і передач про поточні справи;
- розуміти документалістику, інтерв'ю тощо.

Читання

- виконувати різні види робіт з оригінальною літературою з фаху відповідно до поставлених завдань, що передбачають розуміння змісту й отримання різноманітної інформації з оригінального прочитаного джерела;
- читати й розуміти тексти загальнонаукового та професійно орієнтованого характеру;
- володіти всіма видами читання (вивчальним, ознайомлювальним, переглядовим і пошуковим);
- читати без словника зі швидкістю 500-550 друкованих знаків за хвилину (обсяг матеріалу для одноразового контролю – 900 друкованих знаків);
- читати за допомогою галузевого словника зі швидкістю не менше ніж 300 друкованих знаків за хвилину (обсяг матеріалу для одноразового контролю – не менше ніж 1200-1500 друкованих знаків за одну академічну годину);
- робити аналіз і висновки на основі опрацювання отриманої інформації.

Говоріння

Монологічне мовлення:

- представляти себе;
- володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування;
- володіти всіма видами монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення тощо);
- проводити презентації;
- робити коротке непередготовлене повідомлення, поєднуючи елементи опису, оповідання й міркування;
- виступати на конференціях з доповідями та повідомленнями.

Діалогічне мовлення:

- починати, вести й завершувати бесіду;
- вести бесіду, демонструючи елементи розпиту, пояснення, висловлення власної думки тощо.
- встановлювати контакти в ситуаціях професійного та наукового спілкування (контакти по телефону, обмін інформацією / дискусія / диспут у ході семінарів, конференцій тощо);
- фіксувати потрібну інформацію в ході спілкування.

Письмо

Вступник до аспірантури повинен уміти реалізувати на письмі комунікативні наміри:

- писати зрозумілі, детальні тексти на ряд знайомих тем у межах своєї сфери інтересів, узагальнюючи й оцінюючи інформацію та аргументи з певної кількості джерел;
- робити детальні описи дійсних або уявних подій чи вражень, виділяючи зв'язки між думками у вигляді чіткого зв'язного тексту і дотримуючись стильових норм відповідного жанру;
- писати твір з послідовно розгорнутою аргументацією, належним чином підкреслюючи значущі думки;
- продукувати чітке, змістовне, об'ємне писемне мовлення з належним послідовним плануванням та структуруванням;
- писати анотації / тези / доповіді;
- використовувати правила написання слів та пунктуації.

У письмовому мовленні допускається інтерференція з боку рідної мови, що не впливає на адекватність сприйняття змісту повідомлення.

Переклад

Під час перекладу оригінального матеріалу вступник до аспірантури повинен уміти:

- працювати з двомовним та одномовним словниками;

- вибирати з двомовного словника відповідні українські або іншомовні еквіваленти;
- давати адекватний переклад на основі розпізнавання синтаксичної структури речення.

Рівень володіння іноземною мовою вступників має бути не нижче рівня B2 відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій Ради Європи з питань освіти.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАВДАННЯ

Правила читання

Для розвитку навичок і вмінь читання вступник до аспірантури повинен у галузі орфоепії володіти на рівні автоматизму вимовою всіх звуків іноземної мови до міри, що забезпечує можливість для вступника зрозуміти промовлений текст.

Вступник до аспірантури повинен також володіти автоматизмом паузації на основі синтагматичного ділення речення, зв'язністю сприйняття і відтворення синтагм і основними інтонаційними контурами.

Граматичний мінімум

Граматичний мінімум з англійської мови передбачає знання таких тем:

1. Речення. Порядок слів в англійському реченні.
2. Комунікативні типи речень. Розповідні, питальні та заперечні, питально-заперечні речення.
3. Типи питальних речень.
4. Іменник. Однина та множина іменників. Присвійний відмінок.
5. Артикль (*a / an; the*).
6. Займенник. Особові, присвійні, вказівні, питальні займенники. Неозначені займенники *some, any, somebody, something, anybody, anything* і заперечні займенники *no, nobody, nothing*. Кількісні займенники *many,*

- much, few, a few, little, a little*. Неозначено-особовий займенник *one*. Підсилювальні та зворотні займенники.
7. Зворот *there is / there are*.
 8. Слова-замінники.
 9. Прикметник. Ступені порівняння.
 10. Прислівник. Ступені порівняння.
 11. Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дріб. Читання формул, хронологічних дат, позначень часу.
 12. Прийменник. Прийменники часу. Прийменники місця. Прийменники руху.
 13. Безособові речення.
 14. Дієслово. Допоміжні та смислові дієслова, дієслово-зв'язка.
 15. Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів.
 16. Часова система англійського дієслова в активному стані:
 - *Present, Past, Future Simple; Future Simple-in-the Past;*
 - *Present, Past, Future Progressive; Future Progressive-in-the Past;*
 - *Present, Past, Future Perfect; Future Perfect-in-the Past.*
 17. Часова система англійського дієслова в пасивному стані:
 - *Present, Past, Future Simple; Future Simple-in-the Past;*
 - *Present, Past Progressive;*
 - *Present, Past, Future Perfect; Future Perfect-in-the Past).*
 18. Модальні дієслова та їх еквіваленти. Ознаки модальності *to be + Infinitive, to have + Infinitive, should + Infinitive*. Модальні дієслова з перфектним інфінітивом.
 19. Узгодження часів.
 20. Пряма та непряма мова.
 21. Умовні речення.
 22. Безособові форми дієслова. Дієприкметник. Інфінітив. Герундій.
 23. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

24. Ввідні дієслова (*see, hear, know, want ...*) як ознаки тричленної дієслівної конструкції з інфінітивом і її значення. Ввідний елемент (*is said, is known, seem ...*) як ознака суб'єктного інфінітивного звороту (*He is said to arrive soon*) і його значення.

25. Найуживаніші суфікси, префікси англійської мови наукової літератури та їх значення. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

26. Мінімум для оволодіння читанням передбачає подальшу автоматизацію вказаних явищ; основні випадки виразу модальності і використання форм умовного способу підмови даного фаху.

Лексичний мінімум

Лексичний мінімум має складати не менш ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову і спеціальну лексику, що відповідає галузі за фахом.

У цей мінімум входить загальнонавчана термінологічна лексика за фахом, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі й який складається з:

- інтернаціональних слів, подібних за виразом і таких, що збігаються за змістом в українській та англійській мовах;
- відтворюваних похідних і складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

Для роботи над літературою з фаху вступник також повинен знати найбільш уживані фразеологізми, скорочення і позначки, прийняті в цій літературі.

УСНЕ МОВЛЕННЯ

Граматичний мінімум з англійської мови

Для оволодіння вміннями і навичками усного мовлення граматичний мінімум передбачає:

- уміння висловити думку в простому розповідному реченні (ствердження і заперечення); ставити загальні і спеціальні питання, використовуючи для цього структури як особових, так і безособових речень, у тому числі з модальними дієсловами *can, may, must*;
- висловлювати спонуку за допомогою спонукального способу, а також конструкції з дієсловом *let*;
- використовувати для опису конструкції *There is / There are*. Ці граматичні структури мають бути відтворені вступником до аспірантури в мовленні на рівні автоматизму.

Для виразу думки в мовленні вступник до аспірантури повинен володіти навичками використання артиклів, створення форм множини та однини іменників, безприменникового та применникового виразу граматичних стосунків, використання основи іменника в якості означення, створення ступенів порівняння прикметників і прислівників, створення порядкових числівників, форм особових присвійних займенників, форм *Present, Past, Future Simple; Present Continuous, Present Perfect Active; Past Simple Passive*.

Розвиток навичок аудіювання передбачає оволодіння також формами пасивного стану в *Present Simple*, інфінітивом у функції обставини, простою формою герундія, сполучниковими підрядними реченнями. Передбачається також оволодіння підрядними реченнями додатку, означення, обставин та умов дійсного способу.

Навчальні мовні ситуації, у яких використовується лексичний і граматичний матеріал, групуються відповідно до тематики, що вивчається, і зв'язані з темою «Спеціальність вступника» і проблемами, що висвітлені в текстах для читання.

Активний лексичний мінімум

Активний лексичний мінімум має складати не менш ніж 1200 слів і словосполучень.

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит з іноземної мови до аспірантури передбачає декілька частин і містить низку завдань різних рівнів складності, націлених на перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовної компетенцій вступника:

1. Читання та розуміння оригінальних іншомовних текстів загальнонаукового характеру.
2. Виконання тестового завдання для перевірки знань лексичного та граматичного мінімуму, передбаченого програмою вищої школи.
3. Усна співбесіда, що перевіряє уміння вступника вести комунікацію на загальнонаукові, академічні й професійно орієнтовані теми, взаємодіяти відповідно до комунікативної ситуації.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ

Іспит складається у вигляді *тесту*, що має на меті перевірку вмінь та навичок читання і розуміння оригінальних іншомовних загальнонаукових текстів та використання мови, а також *співбесіди*, що перевіряє уміння вступника вести комунікацію на загальнонаукові, академічні й професійно орієнтовані теми, взаємодіяти відповідно до комунікативної ситуації іноземною мовою.

Тест складається з одного невеликого за обсягом *тексту* загальнонаукової тематики, який вступник має прочитати й проаналізувати, відповівши на питання (10 питань, кожне з яких оцінюється у 3 бали); *тесту* для перевірки лексичного та граматичного мінімуму, передбаченого програмою вищої школи (тест складається з 10 питань, де кожна правильна відповідь оцінюється у 3 бали).

Усна співбесіда включає завдання для здійснення контролю якості сформованості іншомовної комунікативної компетенції, що враховують особливості іноземної мови. Успішність усного доробку під час співбесіди оцінюється за декількома критеріями. Загальна сума балів, яку можна

отримати, успішно склавши усну частину вступного іспиту, – 40. Від 0 до 10 балів можна отримати завдяки якості досягнення комунікативної цілі (global communicative achievement), що означає коректність та інформативність відповідей вступника в процесі співбесіди. Ще 30 балів розподіляються за наступними критеріями:

Бали	Використання граматики	Використання лексики	Управління дискурсом	Вимова	Взаємодія
20-30	Від 4 до 6 балів	Від 4 до 6 балів	Від 4 до 6 балів	Від 4 до 6 балів	Від 4 до 6 балів
	Використовує широкий діапазон граматичних форм.	Використовує широкий спектр відповідної лексики, щоб висловлювати свою точку зору та обмінюватися думками на знайомі та незнайомі теми.	Продукує складні поширені речення з легкістю і без вагань. Висловлювання є доцільними, узгодженими, а фрази і ідеї – різноманітними, логічно структурованими. Використовує широкий спектр зв'язних засобів і маркерів дискурсу.	Вимова зрозуміла. Наголос у словах і реченнях є правильним і доцільним. Окремі звуки вимовляються чітко. Фонологічні засоби ефективно використовуються для передачі та посилення значення.	Легко взаємодіє, пов'язуючи свої наступні відповіді з коментарями екзаменатора. Не потребує допомоги у висловлюваннях. Реагує на питання та коментарі екзаменатора належним чином.
10-20	Від 2 до 4 балів	Від 2 до 4 балів	Від 2 до 4 балів	Від 2 до 4 балів	Від 2 до 4 балів
	Використовує достатній діапазон простих і деяких складних граматичних форм.	Використовує низку відповідної лексики, щоб висловлювати свою точку зору та обмінюватися думками на знайомі та незнайомі теми.	Продукує поширені речення з незначними паузами і ваганнями. Висловлювання є доцільними, узгодженими, а фрази і ідеї – логічно структурованими. Використовує низку зв'язних засобів і маркерів дискурсу.	Вимова є зрозумілою, а інтонація – доречною та такою, що відповідає контексту. Окремі звуки чітко артикуються	Взаємодіє, пов'язуючи свої наступні відповіді з коментарями екзаменатора. Майже не потребує допомоги у формулюванні виразів. Реагує на питання та коментарі екзаменатора належним чином

1-10	Від 0 до 2 балів	Від 0 до 2 балів	Від 0 до 2 балів	Від 0 до 2 балів	Від 0 до 2 балів
	Використовую достатній діапазон простих граматичних форм і намагається використовувати деякі складні граматичні форми.	Використовує відповідну лексику, щоб висловлювати свою точку зору та обмінюватися думками, але лише тоді, коли говорить на знайомі теми.	Продукує поширені речення, незважаючи на деякі паузи і вагання. Висловлювання є доцільними, узгодженими, а фрази і ідеї – структурованими. мало повторюваними. Використовує ряд когезійних засобів.	Вимова є зрозумілою, а інтонація – загалом доречною та такою, що відповідає контексту. Логічний наголос у реченнях і наголос в словах, як правило, правильно розставлені. Індивідуальні звуки, як правило, вимовляються чітко.	Взаємодіє, пов'язуючи свої наступні відповіді з коментарями екзаменатора. Потребує незначну допомогу формулюванні виразів або розумінні питань, що ставляться екзаменатором.

Підсумкова оцінка за вступне випробування за шкалою 100-200 розраховується множенням на два оцінки, отриманої за відповіді на питання у 100-бальній шкалі.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Carter, R., McCarthy, M. Cambridge Grammar of English. Cambridge: CUP, 2007.
2. Chilton, H., Dignen, Sh., Fountain, M., Treloar, F. Exam Booster with answer key. Cambridge University Press and UCLES, 2017. 150 p.
3. Dooley, J., Evans, V. Grammarway 3. Newbury: Express Publishing, 2012. 269 p.
4. Dooley, J., Evans, V. Grammarway4. Newbury: Express Publishing, 2012. 276 p.
5. Haines, S. New First Certificate Masterclass. Student's Book. Oxford: Oxford University Press, 2013. 223 p.
6. Haines, S. New First Certificate Masterclass. Workbook. Oxford: Oxford University Press, 2013. 104 p.

7. Longman Dictionary of English Language and Culture. Longman: Pearson Education Limited, 2014. 1568 p.
8. Longman Exams Dictionary. Longman: Pearson Education Limited, 2006. 1832 p.
9. McCarthy, M., O'Dell, F. English Vocabulary in Use Upper-intermediate. 4th edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 308 p.
10. Swan, M. The Good Grammar Book. Oxford: Oxford University Press, 2012. 324 p.
11. Trappe, T., Tullis, G. Intelligent Business English. Advanced Business English. Harlow: Pearson Education Limited, 2007.
12. Vince, M., Clarke, S. Macmillan English Grammar in Context. Oxford: Macmillan, 2008.

Інформаційні ресурси

1. <https://elt.oup.com> (Oxford University Press: English Language Teaching)
2. <https://eltngl.com> (National Geographic Learning. English Language Teaching)
3. <https://www.cambridgeenglish.org> (Cambridge Assessment English)
4. <https://www.pearson.com> (Pearson English)
5. www.bbc.co.uk (BBC Learning English)
6. www.englishtips.org/ (Learning English Together: Educational Community)

Голова предметної комісії,
доктор педагогічних наук, професор

Геннадій ЗЕЛЕНІН

Затверджено на засіданні Приймальної комісії Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна
Протокол № 5 від 03 червня 2024 р.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Сергій ЄЛЬЦОВ